

עין משפט
ני מצוה

ז:

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

מסורת הש"ס

16 נכרתה ג, ב) וינחת
פניו וי"ג, א) וינחת פניו.
כ"ב קמח: וינחתם ג, א)
ד) וממנו י, א) וינחתם
ההלים שלפניו נכרתה מלא, ב)
1) וינחתם ג, א) וי"ג
קמח, א) וי"ג פ"ח, מ"ז.

תורה אור השלם

1. וינחת עשרה אנשים
מוקני העיר ויאמר שבו
פה חשבה: רות ד ב
במקלות ברבו
אלהים ה' ממקור
ישראל: תהלים סח כז

גליון הש"ס

נב"ב ברכת חתנים שבת
חתנים ט"ו מוסר כה ע"ב
מ"ה א"ן מסחה:

מוסף רש"י

בגדחא. על מלה, ל"ח
שם מקור שזאת נגנל
שמו וי"ג וינחתם ט"ו.
פוק ויאיתי לי בי
עשרה: לפרס את הדג
(שם).

תוספות ר"ד (המשך)

משנת אירוסין ועומדים
ופן הרהב: ואח"כ מוסרים
אותה לו לחופה לקם
נשואין, ומה תון בפירוש
לקמן. חזון מן האורסה
שבתורה, שאפי"ן שהיו
מברכים ברכת אירוסין
אחרי ארוסה קרי לה
עד שספרה לו לשם
נשואין וגיל שכיון שבירך
ז' ברכות משעת אירוסין
אמר עוד לברכה בשעת
נשואין דהוה לה ברכה
לבלתי. אי י"ל מלה
אפ"ש שמחה, וכל מה
שמברכין בחזן ז' ימי
החתונה אין בס משום
ברכה לבלתי והכי נמי
עיקר חתומים הנשואים
הם שמח שבירך בשעת
האירוסין לא כבוד אלא
להתיר היתר ועיקר
החתונה זו היא הלכך
מברכין אותם בשעת
הנשואים: תניא אידך
מברכין ברכת חתנים
בבית חתנים וברכת
האירוסין בבית האירוסין.
ברכת האירוסין מאי מברך
רבי בר אבא רובי בר
אבא תרווייהו משמיה
דרבי אמרי: בא"י אמריה
אקב"ו על העיריות ואמר
לנו את האירוסות והתיר
לנו את הנשואות ע"י
חופה וקידושין. רבי אחא
חופה דרבא מסיים בא"י
מקדש ישראל ע"י חופה
וקידושין סאן דלא מסיים
סבר מירי דהוי אברכת
פירות ואברכת מצות.
ומאן דמסיים סבר מירי
דהוי אקידושא דעלמא. פ"י
שמאריך בה דבריו ע"ך
חתומים וכן הלכת. והאי
ואמר לנו את האירוסות
שחבל

מכרכין לכפולה שבעה. לקמן מפרש כשנאז פנים חדשות מברך
בזמן כל ימי המשמה וזו לא מברך דהוא: במקלות ברכו אלט"ס ה'
ממקור ישראל. על ברכת מקור לר"ך קהל ויחיינו עשרה כמו הקהל
את העדה (במדבר כ) ואין הקהל כפחות מעדה ועדה עשרה
כדלפנין (נכרתה דף כ"א): מעדת
מרגלים עד מתי לעדה הרעה(ז) יאלו
יהושע וכל: נגדסאה. עיר שנכנל
ושמה נגדה. כפסק סדרו של רב
שריח גאון היא זוכרת: המוכה.
מתנה על ידי אחר: לעובר. כשמני
אמו קנה: כיום חפנים. כשנכנסה
לחופה נישואין: אף כיום האירוסין.
כשמקדשה מברכין כל ברכת חתנים
כדמפרש: אמר אבי נישואיה שנו.
[הא דר"י ביהודה ע"ן]: שפטייה
עמה. באירוסין כדי שיהא לנו גם
זה כדלקמן (דף כ"ב). לפיכך מברכין
ברכת חתנים מתחלה דתניא שבת
כלה (ב) כלה בלא ברכה אסורה לבעלה
כנה: ואמר לנו אף הארוסות.
מדרבנן. שגזרו על הייחוד של פניה
ואף ארוסה לא המירו עד שתיכנס
לחופה ויברכה כדפרשית כלה בלא
ברכה אסורה לבעלה כנה ולדרבנן
נמי מברכין וזו ואמר לנו כדלפנין
בגד חתונה (שבת דף כ"ג). והסיד
לנו. את נשומיה הנשואות לנו על
ידי חופה וקידושין: אכרס פירות.
זוכר פרי העץ: כרכס מלוט. על
השמיטה ועל המילה דכיון כדולה
חדא הודעה היא ולכן הפסק נקשה
בינתיים לא בעיה חתמה כדלמר
בערכי פסחים (פסחים דף ק"ה). ברכת
המלוט עומא מאי משום דהודעה היא
הא נמי כולה הודעה לנו: מיני
דסוה אקידושא. כיון דנלשון קדושה
היא כקדושה היום חתומין זה כי
התם דנהיה חתומין משום דיש
זה כה פסק בגון כי הוא יום חתמה
למקראי קודש: והוא שכל. אל
המשמה: פנים חדשות. ככל יום
שלא היו ע"ס אחר: מאי מברך
אמר רב יהודה כו'. נראה כעני
סדר נכרתה שנסדרו על עסקי
הזוג אינו אלא מאשר יזכר וילין
שאומה נכרתה מתחלה לנכר כשניהם
אמר יזכר את האדם מדבר נזכר
והתקין

מיתובי מברכין לכתולה שבעה ולאמנה
יום אחד מאי לאו אפילו אלמנה שנשאת
לכתור לא לאלמון אבל לכתור מאי שבעה
אי הכי ליתני מברכין לכתולה שבעה
ולאלמנה שנשאת לכתור שבעה ולאמנה
יום אחד מילתא פסיקתא קתני דליכא
כתולה דבצרה משבעה וליכא אלמנה
דבצרה מיום אחד: גופא אמר רב נחמן
אמר לי הווא בר נתן תנא מנין לברכת
התנים בעשרה שנאמר וייקה עשרה
אנשים מוקני העיר ויאמר שבו פה ורבי
אברו אמר מהכא ב"מקלות ברכו אלהים
ה' ממקור ישראל ורב נחמן בהאי קרא
דרכי אברו מאי דריש ביה מביעי ליה
לברתניא היה ר"מ אמר ר"מ מנין שאפילו
עוברים שבמנין אמן אמרו שירה על הים
שנאמר במקלות ברכו אלהים ה' ממקור
ישראל ואידך אם כן לימא קרא מבטן
מאי ממקור על עסקי מקור ורבי אברו
בהאי קרא דרב נחמן מאי דריש ביה הווא
מביעי ליה למידרש עמוני ולא עמונית
מואבי ולא מואבית דאי סלקא דעתך
לברכי ולא סניא דלאו וקניא ואידך אי
סלקא דעתך למידרש לא סניא דלאו עשרה
אין לפרסומי מילתא ויברכאמר ליה שמואל
לרב חנא בגדתאה פוק ואייתי לי בי עשרה
ואימא לך באנפיהו והמוכה לעובר קנה
והלכתא המוכה לעובר לא קנה: תנו
רבנן מברכין ברכת חתנים בבית חתנים
ר' יהודה אמר אבי בבית האירוסין מברכין
אותה אמר אבי וביהודה שנו: מפני שמתייחד
עמה תניא אידך מברכין ברכת חתנים בבית
חתנים וברכת אירוסין בבית האירוסין ברכת
האירוסין מאי מברך רבין בר רב אדא ורבה
בר רב אדא תרווייהו משמיה דרב יהודה
אמרי דא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו והתיר
וצונו על העריות ואמר לנו את האירוסות והתיר
לנו את הנשואות על ידי חופה וקידושין רב

אחא בריה דרבא מסיים בה משמיה דרב יהודה בא"י מקדש ישראל על ידי
חופה וקידושין מאן דלא חתים מידי דהוה אברכת פירות ואברכת מצות ומאן
דחתים מידי דהוה אקידושא: ת"ר מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה
אמר רב יהודה והוא שבאו פנים חדשות מאי מברך אמר רב יהודה בא"י אמ"ה
שחבל

אמר אף בבית האירוסין מברכין אותה מפני שפתיחה עמה. ואמר' כלה בלא ברכה אסורה
לבעלה כנה ולפי שפעמים נא עליה שלא לשם חופה עושין ברכה מתחלה כדי שמהא כלה נכרסה: מאן דלא חתים מידי דהוה אברכת
פירות. שאין זה אירוסות והאי נמי אינה ארוכה ולא דמי לקידושא דלר"ך טפי ומאן דחתים מידי דהוה אקידושא דחתים זיה משום
דלר"ך והאי נמי חשיבא ארוכה ומה שפירש כקונטרס דמשום דנלשון קדושה היא חתמי זה כמו בקידושא אינו נראה ק"ק מאן דלא
חתים זה מאי שנו מברכת המורה דחתומין זה נאשר בתר בני אע"ג דברכת אירוסין אריכא טפי מינה ושמה לא היה חתום זה:
והוא שבאו פנים חדשות. אור"י דפנים חדשות אין קורא אלא כניי אדם שמכריס כשנילים השמחה יותר ושת דחשיבין פנים חדשות דלמיתנין
באגדה מומור שיר ליום השבת אמר הקב"ה פנים חדשות נאז לנאן נאמר שירה התם נמי מרצין לנכוד השבת כשמהה ונסעודה:
שחבל

היא מרובין שאמרו כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנה ואפי"ן מברך עליה מידי דהוה אגר תנוכה. וז"ל דאע"ג שכל המצות
מברך עליהן עובר לעשייתן הכא ברישא מקדש והדר מברך. מפני שהוא מלי ברע אחרים ושמה יתרוו בון והוה לבלתי: ת"ר
מברכין ברכת חתנים כל ז' אמר ר"י והיא שבאו פנים חדשות. פ"י ברכת חתנים הוא ז' ברכות. ומה ע"ך פנים חדשות אדם

במקהלות ברכו אלהים. אע"ג דמקהלות תרי קהלות
משמע אין קברא לחלק בין עשרה לעשרים
לענין שום מילתא ומקהלות דעלמא בעי למימר ומיהו בירושלמי
דריש במקלה כתיב ויסקר וי"ו: המוכה לעובר קנה. אע"ג
דשמואל גופיה פסיק כרכי יוחנן
הכגלה (לקמן דף נ"ה): דמקדש מעשה
ידי אשתו המומר חולין דאין אדם
מקדש דבר שלא נא לעולם וכל שכן
לנכר שלא נא לעולם דגרע טפי
כדלמרינן בסוף פרק קמא דגיטין (דף
י"ג) וס"ס דקאמר אפילו לרבי מאיר
דלמר אדם מקנה דבר שלא נא
לעולם הני מיילי לנכר שנה לעולם
אנל לנכר שלא נא לעולם לא אמר
מ"מ שמואל חשיב עובד נא לעולם
אי נמי שמואל את ליה טפי אדם
מקנה לנכר שלא נא לעולם ממה
שמקנה דבר שלא נא לעולם וההיא
סוגיא דכפרק קמא דגיטין (ג"ו ע"ס)
אחיה אלינא דרנא הווא וכן מניני
רב נחמן דנהדיא סגרתו הפוכה
מדבר הווא דרב הווא את ליה(ו)
כפירות דקל משכח לעולם אין יכול
לחזור זו וגבי עובר קאמר(ו) אף
לכשחל לא קנה ורב נחמן סבר
לכשחל קנה ופירות דקל קאמר
אף משכח לעולם יכול לחזור זו:
(ש"ך ע"ב) הורדה בית ה"ס. גבי
הילני המלכה אע"ג דמניתי משמונלי
היתה שהרי אס מונבו המלך היתה
דלאמרי כיומא (דף י"ב) ואלמתי
הודות מאה ושלש שנה כפני הבית
והלא נא נהג נשואותו עד שלש
שנים לאחר מלכות הורדוס כדלמרינן
(שבת טו). הלל ושמוען גמליאל ושמוען
נהגו נשואות כפני הבית מאה שנה מכל
צבור. דכיון שאין עמיסה אלמונים
יש לנכך כל שבעה:

שנאמר וייקה בעוה עשרה
אנשים. וכמסקת
כלה דמיימי קרא דויברכו את רבקה
(בראשית כד) איכא למימר דהתם
ברכת אירוסין והכא ברכת נישואין
יש ללמוד משם שיש לנכך ברכת
אירוסין לכה המתקדשת על ידי
שליח שהרי אליעזר שליח היה ונראה
דלמסקתא דעלמא היא דעשרה לא
מישמע מהתם ולא איירי פשטיה

דקרא ברכת אירוסין: ר"ב יהודה
לבעלה כנה ולפי שפעמים נא עליה
שליח היה ונראה דלמסקתא דעלמא היא דעשרה לא
מישמע מהתם ולא איירי פשטיה

דקרא ברכת אירוסין: ר"ב יהודה
לבעלה כנה ולפי שפעמים נא עליה
שליח היה ונראה דלמסקתא דעלמא היא דעשרה לא
מישמע מהתם ולא איירי פשטיה

דקרא ברכת אירוסין: ר"ב יהודה
לבעלה כנה ולפי שפעמים נא עליה
שליח היה ונראה דלמסקתא דעלמא היא דעשרה לא
מישמע מהתם ולא איירי פשטיה

לד א מהי פיה מל'
וכה ה' ה סמ
עשין פנ טושי' חו"מ פ'
ר פ"י ב'
לה ב מ"י פ"ב מל'
אשוח ה"ו ו פ"י
מל' אשוח ה"ו ג סמ
עשין פנ טושי' אפי'
סמ פנ פ"י א'
ל' ג מ"י פ"י מל'
אשוח ה"ו טושי'
ס' פ"י ט' פ"י א'
ל' ד ה מ"י פ"ג ס' א'
מ' מ' פנ טושי'
ס' פ"י ל' פ"י א'
ל' ו מ"י פ"ב מל'
פנכח ה"ו י
ס' טושי' ט' סמ פנ
פ"י ז ו פ"י כ"מ):

תוספות ר"ד

א"ר נחמן א"ר הווא
הוא ענין לברכת חתנים
שנא בעשרה שמואל
ויקה ברוך עשרה אנשים
וכו'. ור' אברו אמר
מקלות ברכו אלהים
ה' ממקור ישראל. פי'
בה"ג בשעת שאתה מברך
על המקור משום שיה
ורביה עשה קהילה. א"ר
ויקה הווא ג' ב' ברכות
דמברכין בבית חתנים בין
בשעת הנתיחה בין בשעת
השחטה בראיבא אפי'
חיותין בין אשר ביום
דבריתא פנים חדשות לא
מברכין לה אלא בעשרה.
דא"ר א"ר מברכין ברכת
חתנים בעשרה כל ז'
חתנים מן הפנין. ואמר
ברא כיון דמברכת חתנים
הוא לא מברכין לה
דבריתא פנים חדשות אלא
בעשרה. וזניי גיל דכל
היכא דאמר ברכת חתנים
לא משפע אלא ז' ברכות
אלא אמר ברא בחוד
דתי אפריז ברכת חתנים
כל ז'. ואמר רב יהודה
הוא שבאו פנים חדשות.
אלא לא מיקרייא ברכת
חתנים אלא ז' ברכות.
דא אמר ברא בחוד
לא בעיא פנים חדשות.
והלכך כי אורי מברכין
ברכת חתנים בעשרה כל
ז' על ברכות קאמר
ובראיבא פנים חדשות.
אבל אמר ברא גיל כיון
שהוא עיקר ברכת חתנות
שחיב לברכה בכל יום
אפילו אם אכל התת יתיר
חייב לאכילה. והנה (והרב
פוסק כד') (בשם רבינו)
עיקר הלי ואפי' ברכת
אשר ברא לבדו ברכת
עשרה. ת"ר מברכין ברכת
חתנים בבית חתנים ר"י
אמר אף בבית האירוסין
מברכין אותן. אמר אבי
כבודו שנו משני שמתיר
עמה. פי' ביהודה ח"ה
מיתום אותם משעת
אירוסין כדי שיהא לבו
גם בה. ולפיכך מברכין
אותם ברכת חתנים מתחלה
ותניא בספ' כלה כלה
בלא ברכה אסורה לבעלה
כנה. ואע"ג דהוה מברכין
לחז משעת אירוסין וכן
ארוסה יש לה ללא דין

נשואה ואינו נאבי לא כפיצאות' ולא כפעשה ידיה ולא בהפרת נדריה. ואם פתח אינה יורשה וכן הוא אפי' חייב לה
שבא כמות ונענה ולא נקראת אשתו נשואה אלא כשפוסקים אותה לו לשם נשואין. דמסירה קונה שתייה אשתו לכל
דבר ולא ז' ברכות די' ברכות לא עבדי אלא שיהא מותר להתיר עמה. וכן דרך קהילות מפניא שמברכין ז' ברכות